

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Łęczycy, w sprawie o sygn. akt I C 132/18 z powództwa Ł. J. (1) przeciwko pozwanemu W. J. (1) i B. J. (1) o opróżnienie i wydanie lokali użytkowych, wydanie ruchomości o zapłatę i o ustalenie:

1. nakazał W. J. (2) i B. J. (2), aby opróżnili i wydali solidarnie Ł. J. (2):
 - a. garaż o powierzchni 35m², znajdujący się od strony południowo – wschodniej zabudowań gospodarczych zlokalizowanych na terenie nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości G. nr 100, gm. Ł.,
 - b. pomieszczenie gospodarcze o powierzchni 25m², znajdujące się od strony południowo – wschodniej zabudowań gospodarczych zlokalizowanych na terenie nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości G. nr 100, gm. Ł.,
 - c. pomieszczenie gospodarcze (spizarnię) o powierzchni 12m², znajdujące się od strony północnej na parterze budynku mieszkalnego, zlokalizowanego na terenie nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości G. nr 100, gm. Ł.,dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Łęczycy IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...);
2. nakazał pozwanym W. J. (2) i B. J. (2), aby wydali solidarnie Ł. J. (2):
 - a. przewód pięcioletowy o długości 20 metrów,
 - b. spawarkę elektryczną,
 - c. siedem kanistrów plastikowych o pojemności 30 litów każdy,
 - d. paski klinowe do śrutownika,
 - e. dziesięć sztuk płyt (...) wiórowych o wymiarach 2,5 metra x 1,25 metra każda,
 - f. parnik elektryczny o pojemności 150 litrów;
3. zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz Ł. J. (2) kwotę 4.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 8 lutego 2019 r. do dnia zapłaty;
4. umarzył postępowanie o wydanie ciągnika rolniczego marki U. (...), z 1972 r.;
5. ustalił, iż Ł. J. (2) przysługuje prawo własności następujących rzeczy ruchomych:
 - a. kombajnu do ziemniaków marki B. z 1991 r.,
 - b. przyczepy o ładowności 3,5 tony marki A. z 1988 r.,
 - c. przyczepy o ładowności 3,5 tony marki A. z 1979 r.,
 - d. przyczepki 1 –osiowej z 1990 r.,
 - e. przyczepki 1 –osiowej z 2000 r.,
 - f. maszyny do cebuli marki A. z 2001 r.,
 - g. przetrząsacza karuzelowego marki J. z 2004 r.,

- h. sadzarki do warzyw marki J. z 2009 r.,
 - i. sadzarki do ziemniaków wyprodukowanej w (...) Ł. z 1999 r.,
 - j. żmijki do zboża wyprodukowanej w (...) A. z 2008 r.,
 - k. rozrzutnika obornika wyprodukowanego w (...) L. z 1983 r.,
 - l. przyczepy samobierającej marki A. z 1994 r.,
 - m. nagarniacza do cebuli marki A. z 2006 r.,
 - n. pługa 3 – skibowego,
 - o. pługa 2 –skibowego,
 - p. bron polowych 5 ciężkich,
 - q. bron polowych 5 lekkich,
 - r. brony talerzowej o szerokości 1,5 metra,
 - s. kultywatora ciągnikowego o szerokości 1,5 metra,
 - t. agregatu uprawowego o szerokości 1,8 metra,
 - u. siewnika zbożowego ciągnikowego o szerokości 2,6 metra,
 - v. siewnika do warzyw 3 – sekcyjnego,
 - w. zgarniacza pokosów o szerokości 5 metrów,
 - x. wyredlacza o szerokości 1,5 metra,
 - y. taśmociągu o długości 10 metrów,
 - z. pielnika do warzyw o szerokości roboczej 1,8 metra,
 - aa. wału ciężkiego o szerokości 2 metrów,
 - bb. sortownika do ziemniaków,
 - cc. śrutownika do zboża rodzaju B.,
 - dd. maszty do ciągnika o wysokości podnoszenia 3 metry,
 - ee. stołowej pilarki tarczowej (krajzegi) do cięcia drewna;
6. nie zasądził od W. J. (2) i B. J. (2) na rzecz Ł. J. (2) kosztów procesu;
7. nakazał zwrócić powodowi ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łęczycy kwotę 110 zł tytułem zwrotu nadpłaconej zaliczki na przeprowadzenie dowodu z oględzin nieruchomości zaksięgowanej pod poz. 5000 355 13 769.
- Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani, zaskarżając wydane rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie punktów 1, 2, 3 oraz 5.

Apelujący zarzucili przedmiotowemu orzeczeniu naruszenie przepisów:

1. art. 5 k.c. wobec jego niezastosowania,
2. obrazę przepisu art. 55³ k.c. w skutek jego stosowania do ruchomości, które nie wchodzą w skład gospodarstwa rolnego, takich jak przewód 5 – żyłowy, spawarka, kanistry plastikowe, płyty (...),
3. art. 189 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie,
4. pominięcie w rozważaniach sądu postępowania powoda, który bez skrupułów korzysta z mienia pozwanych, takich jak materiały budowlane.

Powód, w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna i skutkowałą oddaleniem.

Zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelującego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je, jako własne, jak i dokonaną ocenę prawną.

W pierwszej kolejności wymaga wyjaśnienia, że niezasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 5 k.c.. Należy podkreślić, że przeważająca obecnie w doktrynie i judykaturze wąska koncepcja nadużycia prawa akcentuje możliwość stosowania art. 5 k.c. tylko do przypadków "czynienia użytku ze swojego prawa" i wyklucza jego rozumienie, jako ogólne upoważnienie sędziego do dokonywania własnych, z konieczności subiektywnych ocen oraz modyfikowania w ten sposób praw i obowiązków obywateli (tak A. S., akceptując również M. P.-S. w tezie 7-8 Komentarza do art. 5 k.c., Lex nr 22/2015).

Powszechnie dostrzega się związek zasad współżycia społecznego z normami moralnymi, których treść i nasilenie w różnych stanach faktycznych i prawnych może być odmiennie akcentowane w ramach ogólnego odniesienia do "naturalnego porządku rzeczy" (por. M. Safjan). Uniwersalną wskazówką adresowaną do organów stosujących prawo jest jednak nakaz powściągliwego stosowania art. 5 k.c., ponieważ "istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw wymagają z jednej strony ostrożności, a z drugiej bardzo wnikliwego rozważenia wszystkich aspektów rozpoznawanego wypadku" (tak S.N. w wyroku z dnia 22 listopada 1994 r., II CRN 127/94, Lex nr 82293; por. też wyroki S.N. z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09, Lex nr 560607 i z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CSK 640/10, Lex nr 964496).

Wykonywanie praw podmiotowych chronione jest domniemaniem zgodności takiego zachowania podmiotu uprawnionego z zasadami współżycia społecznego. Obowiązek obalenia owego domniemania spoczywa na stronie, która z zaprzeczenia powyższej zgodności wywodzi skutki prawne (por. SN w wyroku z dnia 22 listopada 2000 r., II CKN 1354/00, Lex nr 51966 oraz w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2012 r., I CSK 590/11, Lex nr 1232228). Powód nie obalił w niniejszej sprawie domniemania zgodności uchwały nr (...) rady nadzorczej pozwanej Spółki z dnia 12 kwietnia 2013 r. z zasadami współżycia społecznego.

W przedmiotowej sprawie, natomiast jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy, należy przede wszystkim pamiętać, że powód stał się właścicielem gospodarstwa rolnego oraz spornych przedmiotów, o których w apelacji piszą pozwani, na skutek umowy darowizny, którą pozwani zawarli z powodem. Jednocześnie pozwani przed zawarciem umowy darowizny posiadali wszystkie instrumenty do zapewnienia odpowiedniej dla swoich potrzeb i oczekiwań treści służebności. Mogli tak określić zakres służebności, aby odpowiadał ich potrzebom obecnym i w przyszłości. Natomiast pozwani ograniczając treść służebności jedynie do zapewnienia potrzeb mieszkaniowych i możliwości swobodnego poruszania się po terenie działki siedliskowej, nie mogą podnosić, iż w przypadku, kiedy samowolnie, wbrew woli właściciela nieruchomości, poszerzają treść przysługującego im prawa i spotyka się ich działanie ze sprzeciwem

powoda, uznając, że wobec tego działanie właściciela nieruchomości jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Pozwani mogli, a wręcz powinni poprzez stosowne zapisy w treści umowy darowizny gospodarstwa rolnego, zagwarantować sobie możliwość korzystania z pomieszczeń gospodarczych lub innych urządzeń, czy sprzętów, które znajdowały się na terenie gospodarstwa. Powyższe zaniechanie doprowadziło, iż w sytuacji, kiedy ich stosunki z synem są złe, nie posiadają uprawnień do korzystania z pomieszczeń gospodarczych z powodu podjęcia przez nich samych takiej, a nie innej decyzji. Mając na uwadze powyższe powoływanie się w tym kontekście przez pozwanych na zarzut naruszenia art. 5 k.c. jest niezasadne i sprzeczne z treścią umowy, którą zawarli oni z powodem.

Przechodząc do podniesionego zarzutu naruszenia art. 553 k.c. poprzez uznanie, że przedmioty takie jak przewód 5 – żyłowy, spawarka, kanistry plastikowe, płyty osb stanowią ruchomości wchodzące w skład gospodarstwa rolnego. Jak słusznie zauważył Sąd I instancji stosownie do treści art. 55³ k.c. za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Wbrew twierdzeniom skarżących, wymienione przez nich przedmioty w treści złożonej apelacji, wchodzi w skład majątku przekazanego przez pozwanych powodowi na podstawie umowy darowizny. Szerzej do omawianej problematyki Sąd Rejonowy odniósł się w swoim uzasadnieniu, przy rozstrzyganiu i nie ma potrzeby powielania raz jeszcze przywołanego wyводу w tym przedmiocie, który to Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje, jako własny. W związku z powyższym Sąd II instancji ograniczy się wyłącznie do ponownego podkreślenia, że dokonując darowizny gospodarstwa rolnego pozwani przenieśli na powoda nie tylko własność gruntów rolnych, ale także własność budynków, zwierząt (inwentarz żywny) oraz maszyn, urządzeń i innych rzeczy, które są wykorzystywane do prowadzonej produkcji rolnej (inwentarz martwy). Bezsporne jest, iż w skład gospodarstwa rolnego, w rozumieniu art. 55³ k.c., wchodzi maszyny rolnicze, które sensu stricto służą do produkcji rolnej, są wykorzystywane do uprawy gruntów ornych, łąk i pastwisk. Przekazując powodowi gospodarstwo rolne, pozwani przenieśli na niego także własność innych rzeczy, które są lub mogą być wykorzystywane do produkcji rolnej. Do takich rzeczy, należy parnik elektryczny, wykorzystywany do przygotowania pożywienia dla zwierząt hodowanych w gospodarstwie, paski klinowe do śrutownika oraz inne przedmioty wykorzystywane przez rolnika w prowadzonym gospodarstwie, do których zaliczyć również należy kabel pięcioletowy, który jest wykorzystywany do podłączenia maszyn i urządzeń do energii elektrycznej, spawarka elektryczna wykorzystywana do drobnych napraw maszyn i urządzeń rolniczych, kanistry plastikowe wykorzystywane do kupna i przechowywania paliwa do ciągników i innych maszyn rolniczych, aż w końcu płyty (...) wiórowe, które są wykorzystywane, jako stoły przy produkcji warzyw.

Reasumując, zatem wskazane rzeczy ruchome są wykorzystywane do produkcji rolnej, stanowiły one własność pozwanych oraz na podstawie zawartej umowy darowizny, prawo do ich własności przysługuje powodowi.

Przechodząc w do zarzutu naruszenia art. 189 k.p.c., przez Sąd I instancji również ten zarzut okazał się nietrafiony. Zgodnie z przywołanym przepisem powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Jak wiadomo sam art. 189 k.p.c. nie definiuje pojęcia interesu prawnego, a jego rozumienie było wielokrotnie przedmiotem orzecznictwa sądowego i doktryny. Można powiedzieć, i taki pogląd spotyka się orzecznictwie, iż „interesu prawny” jest szczególnym rodzajem klauzuli generalnej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2012 r. II CSK 252/11 LEX nr 1169345). Jak w przypadku każdej klauzuli generalnej, także i w przypadku interesu prawnego nie jest możliwe stworzenie jednego wzorca pojęcia „interesu prawnego”, który mógłby być stosowany w każdej sprawie, zawsze bowiem o istnieniu interesu prawnego w dużej mierze decydują konkretne okoliczności sprawy, z którą występuje powód. Szczegółowego omówienia pojęcia interesu prawnego dokonał Sąd Rejonowy, a jako, że nie jest rzeczą Sądu Odwoławczego powielanie wyводу Sądu I instancji, którego argumentację Sąd Okręgowy w pełni podziela. W ramach niniejszego uzasadnienia należy poprzestać na ponownym podkreśleniu, że interes prawny jest kategorią obiektywną w tym znaczeniu, iż dla jego istnienia czy nieistnienia nie ma w zasadzie znaczenia to, że powód odczuwa subiektywną potrzebę ochrony swych praw. Zawsze musi zatem istnieć obiektywna niepewność co do stanu prawnego lub prawa, która wymaga usunięcia (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 marca

1989 r. III CZP 21/89 OSNC 1990/2/29, uzasadnienie uchwały SN z dnia 5 grudnia 1991 r. III CZP 110/91 OSNC 1992/6/104; wyrok SN z dnia 14 marca 2012 r. II CSK 252/11, LEX nr 1169345; wyrok SN dnia 21 lutego 1997 r. II CKU 7/97 CZP 10/86, OSNCAP 1987, z. 1, poz. 12).

Słusznie Sąd Rejonowy ocenił, że powód posiadał interes prawny w przedmiotowej sprawie. Całokształt okoliczności w przedmiotowym postępowaniu jednoznacznie wskazują, iż pozwani nie mogą pogodzić się z tym, iż nie są już właścicielami gospodarstwa rolnego, w tym budynków, inwentarza żywego i martwego. Bezpodstawnie uważają, iż mogą korzystać ze wszystkich maszyn i urządzeń, a także pomieszczeń bez żadnych ograniczeń, w zakresie, w jakim uznają za stosowne. Pozwani swoją postawą kwestionują prawo własności, które przysługuje powodowi oraz stwarzają zagrożenie dla przysługującego powodowi prawa własności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanych, jako całkowicie bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 3 stycznia 2018 r. (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 265) zasądając solidarnie od pozwanych na rzecz pozwanego kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w apelacji.